

[Justitsministeren.]

straffet under retsopgøret efter besættelsen. Det er særlig naturligt at komme ind på denne tanke, fordi den nylig nedsatte straffelovskommission efter justitsministeriets anmodning netop som sin første opgave arbejder med en revision af de gældende regler på dette område. Kommissionen har efter min henstilling og efter forskellige samtaler med kommissionens formand, professor Hurwitz, hvis grundindstilling var den samme som her anført, fremskyndet sit arbejde, og jeg vil formentlig med det allerførste på grundlag af kommissionens betænkning kunne forelægge den høje rigsdag forslag om en sådan ændring af lovgivningens hidtidige regler om rettighedsfortabelse.

De nugældende regler på dette område er som anført efter min mening altfor strenge, og de er tillige meget strenge set i forhold til andre landes lovgivning. Jeg kan i så henseende henvise til England, men først og fremmest til Sverige, hvor man praktisk talt ikke kender rettighedsfortabelse som følge af straf.

Før straffeloven af 1930 havde vi herhjemme en ordning, hvorefter rettighedsfortabelse i reglen var knyttet til dom for en i den offentlige mening vanærende handling. Om handlingen var vanærende, afgjordes af administrationen i de forskellige relationer. Der var mulighed for administrativt at give æresoprejsning efter nærmere fastsatte regler. Ved straffeloven gennemførtes den ordning, at det ved dommen blev bestemt, om den skulle medføre tab af borgerlige rettigheder og for hvilket tidsrum. Denne ordning blev påny ændret i 1939 — da jeg var justitsminister — ved lov nr. 88 af 15. marts 1939, der indeholder de nu gældende regler. Loven ændrede en lang række speciallove og fastsatte de stillede vandelskrav forskelligt i de forskellige relationer, således at man i visse tilfælde er udelukket fra en vis ret, hvis man er anset med straf af 3 eller 4 måneders fængsel, medens det i andre relationer er en betingelse, at man har ført en „retskaffen vandel“ eller er „uberygtet“. Disse regler, der altså var historisk begrundet, var allerede ved deres gennemførelse i 1939 langt strengere end i mange andre lande; de har også i praksis virket meget strengt, hvilket er en naturlig følge af, at de administreres med vidtgående hensyntagen til de forskellige standsinteresser, der i hvert tilfælde lægger vægt på at holde straffede personer ude af hensyn til den anseelse og „værdighed“, som de enkelte altid vil være tilbøjelige til at finde påkrævet hos deres egne standsfæller til højnelse af bevidstheden om netop

deres betydningsfulde samfundsposition. En rationel betragtning må derimod først og fremmest lægge vægt på ønskeligheden af og muligheden for at lette straffede personers adgang til at skabe sig en stilling i samfundet påny, dog naturligvis med et fornuftigt hensyn til samfundets beskyttelse mod, at de får adgang til stillinger af en sådan beskaffenhed, at der netop på grundlag af det forhold, for hvilket de er straffet, er en nærliggende fare for, at disse stillinger vil friste dem til at gøre sig skyldige i nye misbrug.

Som eksempel kan jeg anføre, at det naturligvis ikke går an at ansætte den seksuelt abnorme og måske derfor gentagne gange for sædelighedsforbrydelser straffede som lærer ved eller forstander for et børnehjem.

Man må altså bort fra de generelle og i praksis ofte fariseiske værdighedskrav og i højere grad lægge vægt på det begærede strafbare forholds art og dets betydning i de enkelte forhold, i hvilke der kan blive spørgsmål om udelukkelse. Kommissionens betænkning, der formentlig kan ventes at ville indeholde forslag om sådanne vidtgående ændringer i de gældende regler om rettighedsfortabelse, er lige på trapperne, og jeg agter som sagt snarest muligt at forelægge rigsdagen et på grundlag deraf udarbejdet videregående lovforslag.

Når jeg, skønt jeg, som det sikkert vil være blevet forstået af det, jeg her har sagt, principielt ville foretrække en samlet løsning af alle problemerne om rettighedsfortabelse, dog nu fremsætter dette forslag om generhvervelse af rettigheder for en del af dem, der er dømt efter straffelovstillæggene af 1945, skyldes det følgende overvejelser:

Selvom arbejdet fremskyndes mest muligt — og det vil det blive —, er det vel sandsynligt, at behandlingen af et sådant vidtgående forslag ikke vil kunne tilendebringes i indeværende rigsdagssamling, der jo nu lakker mod slutningen. Nogle af de særlige problemer vedrørende den kreds, dette forslag gælder — jeg tænker herved særlig på de nævnte forhold i Sønderjylland — kræver imidlertid en hurtig løsning og bør derfor ikke afvente gennemførelsen af den almindelige ændring af reglerne om rettighedsfortabelse. Dertil kommer, at en tilbagegivelse af rettigheder til dem, forslaget omfatter, ikke bør udsættes, hvis den skal kunne have den betydning for de pågældende og den virkning for samfundet som helhed, som man håber at opnå i de kredse af befolkningen, der ønsker en „amnesti“-ordning.

For mig er det imidlertid en forudsætning, som jeg gentagne gange har fremhævet, at en almindelig ændring af de omfattende reg-